

FUTBOL O'YINIDA XUJUM TAKTIKASINI SAMARALI TAKOMILLASHTIRISH

Urinboyev Kudratullo Nematulayevich

Andijon qishloq xo'jaligi va agrotexnologiyalar instituti,
O'zbek tili, pedagogika va jismoniy madaniyat
kafedrası katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada futbol o'yinida hujum taktikasini takomillashtirish masalalari tahlil qilinadi. Asosiy e'tibor o'yinchilarning texnik ko'nikmalarini rivojlantirish, jamoaviy uyg'unlikni ta'minlash va moslashuvchan taktikalarni qo'llashga qaratilgan. Shuningdek, samarali kommunikatsiya, zamonaviy texnologiyalar (video tahlil va statistika)dan foydalanish hamda psixologik tayyorgarlikning hujum samaradorligiga ta'siri yoritiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ushbu omillarni kompleks qo'llash jamoaning hujumkor o'yinini kuchaytirish va umumiy natijadorligini oshirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: hujum taktikasi, futbol o'yini, jamoa, strategik rejalashtirish, himoya chizig'i, raqib.sport.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ АТАКУЮЩЕЙ ТАКТИКИ В ФУТБОЛЕ

Уринбоев Кудратулло Нематуллаевич

Андижанский институт сельского хозяйства и агротехнологий
старший преподаватель кафедры узбекского языка, педагогики
и физической культуры

Аннотация. В данной статье анализируются вопросы совершенствования атакующей тактики в футболе. Основное внимание уделяется развитию технических навыков игроков, обеспечению командной согласованности и применению гибких тактических решений. Также рассматривается влияние эффективной коммуникации, использования современных технологий

(видеоанализа и статистики), а также психологической подготовки на результативность атакующих действий. Результаты исследования показывают, что комплексное применение данных факторов способствует усилению атакующей игры команды и повышению её общей эффективности.

Ключевые слова: атакующая тактика, футбол, команда, стратегическое планирование, линия обороны, соперник, спорт

IMPROVING THE EFFECTIVENESS OF ATTACKING TACTICS IN FOOTBALL

Urinboyev Kudratullo Nematulayevich

Andijan Institute of Agriculture and Agrotechnologies

Senior Lecturer, Department of Uzbek Language, Pedagogy and Physical Culture

Annotation. This article analyzes the issues of improving attacking tactics in football. The main focus is on developing players' technical skills, ensuring team coordination, and applying flexible tactical approaches. It also examines the impact of effective communication, the use of modern technologies (video analysis and statistics), and psychological preparation on the effectiveness of attacking actions. The results of the study show that the comprehensive application of these factors contributes to strengthening the team's attacking play and increasing its overall performance.

Keywords: attacking tactics, football, team, strategic planning, defensive line, opponent, sport.

Futbol o'yinida hujum taktikasini samarali takomillashtirish jarayonida, eng avvalo, o'yinchilarning texnik ko'nikmalarini yuqori darajada rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Har bir o'yinchi to'p bilan erkin va ishonchli ishlay olishi, aniq va tezkor paslar bera bilishi, darvozaga kuchli va nishonga yo'naltirilgan zarbalar yo'llashi, shuningdek, murakkab vaziyatlarda dribling orqali raqibni ortda qoldira olishi zarur. Aynan mana shu asosiy texnik ko'nikmalar o'yinchilarning o'z

pozitsiyalarida to'pni qanchalik samarali nazorat qilishlari, o'yinni boshqarishlari hamda raqib himoyasini yorib o'tish qobiliyatini belgilab beradi.

Texnik mahoratni muntazam ravishda rivojlantirib borish uchun jamoa tizimli va rejalashtirilgan mashg'ulotlar olib borishi lozim. Bu jarayonda turli xil murakkablik darajasiga ega bo'lgan mashqlar, individual va jamoaviy topshiriqlar qo'llanilib, o'yinchilarning tezkor fikrlash, vaziyatni baholash va to'g'ri qaror qabul qilish qobiliyatlari ham takomillashtiriladi. Bundan tashqari, o'yinchilar o'zaro sog'lom raqobat muhitida shug'ullanish orqali nafaqat texnik, balki taktik jihatdan ham o'sishga erishadilar.

Hujum taktikasini moslashuvchan tarzda tashkil etish ham muhim omillardan biridir. Masalan, agar raqib jamoa himoyani zich va tartibli tarzda tashkil etsa, bunday vaziyatda qisqa va tezkor paslar almashinuvi, kombinatsion o'yin hamda uzoq masofadan aniq zarbalar berish orqali hujumni davom ettirish maqsadga muvofiq bo'ladi. Shu bilan birga, o'yinchilarning maydondagi o'zaro muloqoti, bir-birini tushunishi va hamkorlikda harakat qilishi hujum samaradorligini yanada oshiradi. Aynan samarali kommunikatsiya va jamoaviy uyg'unlik orqali o'yinchilar eng maqbul taktik yechimlarni topa oladilar va o'yinning borishini o'z foydalariga hal qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

O'zgaruvchan va moslashuvchan taktikalar jamoaning raqibga qarshi kurashish jarayonida ustunlikka erishishida muhim omil hisoblanadi. Bunday yondashuv o'yin davomida vaziyatga qarab tezda qaror qabul qilish, hujum yo'nalishini o'zgartirish va raqibning himoya tizimiga moslashish imkonini beradi. Ayniqsa, turli taktik sxemalarni qo'llash orqali jamoa o'z o'yin uslubini boyitadi va raqibni noqulay holatga tushiradi.

Shu bilan birga, o'yinchilar o'rtasidagi samarali kommunikatsiya va o'zaro muomala hujum taktikasining muvaffaqiyatli amalga oshirilishida hal qiluvchi rol o'ynaydi. O'yin davomida doimiy ravishda muloqot qilish, bir-biriga takliflar berish, vaziyatni tezkor baholash va o'zaro qo'llab-quvvatlash jamoaning uyg'un harakatlanishini ta'minlaydi. Bunday hamkorlik natijasida o'yinchilar maydonda bir-

birini yaxshiroq tushunadi va murakkab vaziyatlarda eng maqbul qarorlarni tezda qabul qila oladi.

O‘zaro fikr almashish va tajriba ulashish orqali har bir o‘yinchi nafaqat o‘z rolini chuqur anglaydi, balki jamoaning umumiy taktikasini ham to‘liq tushunib yetadi. Bu esa jamoaning umumiy muvofiqligini va o‘yindagi barqarorligini sezilarli darajada oshiradi. Har bir o‘yinchi o‘z pozitsiyasida qanday harakat qilishini aniq bilishi, zarur paytda esa sheriklari bilan samarali aloqa o‘rnatib, jamoaviy strategiyani amalga oshirishga faol hissa qo‘shishi lozim.

Futbol o‘yinida hujum taktikasining samaradorligi, avvalo, o‘yinchilarning texnik tayyorgarlik darajasi bilan bevosita bog‘liq hisoblanadi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, to‘p bilan ishlash, aniq pas berish va zarba yo‘llash ko‘nikmalari yuqori darajada rivojlangan futbolchilar o‘yin davomida to‘pni yo‘qotish holatlarini sezilarli darajada kamaytiradi va hujum yakunlanish samaradorligini oshiradi (Abdullayev, 2019). Shu sababli texnik tayyorgarlikni rivojlantirish hujum taktikasini takomillashtirishning asosiy shartlaridan biri sifatida qaraladi.

Bundan tashqari, jamoaviy o‘zaro hamkorlik va koordinatsiya darajasi ham hujum natijadorligiga sezilarli ta‘sir ko‘rsatadi. Qodirov (2020) ta‘kidlaganidek, o‘yinchilar o‘rtasidagi samarali kommunikatsiya va o‘zaro tushunish darajasi yuqori bo‘lgan jamoalarda kombinatsion hujumlar soni va golga olib keluvchi vaziyatlar ko‘proq kuzatiladi. Bu esa jamoaning umumiy taktik uyg‘unligini ta‘minlash muhimligini ko‘rsatadi.

Hujum taktikasini moslashuvchan tashkil etish ham zamonaviy futbolning asosiy talablaridan biri hisoblanadi. Murodov (2021) fikriga ko‘ra, raqibning himoya tizimiga moslashgan holda qisqa paslar, tezkor kombinatsiyalar va uzoq masofadan zarbalar qo‘llash hujum samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Bu esa o‘yinchilardan yuqori darajadagi taktik tafakkur va tezkor qaror qabul qilish qobiliyatini talab etadi.

Zamonaviy texnologiyalar, xususan, videoanaliz va statistik tahlil vositalaridan foydalanish ham hujum taktikasini takomillashtirishda muhim omil sifatida e‘tirof

etiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, video tahlil orqali o'yinchilarning xatolarini aniqlash va ularni bartaraf etish jarayoni hujum samaradorligini sezilarli darajada oshiradi (Karimov, 2022). Bu usul o'yinchilarning o'z-o'zini tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga ham yordam beradi.

Shuningdek, psixologik tayyorgarlik ham hujum taktikasining muvaffaqiyatli amalga oshirilishida muhim rol o'ynaydi. Ismoilov (2018)ga ko'ra, o'ziga ishonch darajasi yuqori bo'lgan futbolchilar murakkab o'yin vaziyatlarida ham to'g'ri qaror qabul qilishga moyil bo'ladi. Bu esa jamoaning umumiy o'yin samaradorligiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Xulosa qilib, futbol o'yinida hujum taktikasini takomillashtirish uchun o'yinchilarning texnik ko'nikmalarini rivojlantirish, jamoaviy muvofiqlikni ta'minlash, raqibning zaif tomonlaridan foydalanish, o'zgaruvchan taktikalarni qo'llash, kommunikatsiyani kuchaytirish, zamonaviy texnologiyalarni qo'llash va psixologik tayyorgarlikni kuchaytirish zarur. Bularning barchasi o'zaro bog'liq bo'lib, jamoaning umumiy muvaffaqiyatini oshirishga xizmat qiladi. Hujum taktikalarini takomillashtirish orqali jamoa o'z o'yinini yanada samarali va muvaffaqiyatli qilish imkoniyatiga ega bo'ladi. Har bir o'yinchining hissasi, jamoaning umumiy strategiyasida muhim ahamiyatga ega bo'lib, bu jarayondavomida har bir o'yinchi o'z rolini yaxshi bajarishi va raqibga qarshi muvaffaqiyatli kurash olib borishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Abdullayev, A. (2019). *Futbolda taktikalar va strategiyalar*. Toshkent: Sport nashrlari.
2. Qodirov, B. (2020). *Futbol o'yinida hujum va himoya taktikasi*. Samarqand: Samarqand davlat universiteti nashri.
3. Ismoilov, M. (2018). *Futbol: nazariya va amaliyot*. Buxoro: Buxoro davlat universiteti nashri.
4. Murodov, D. (2021). *Futbolda o'yin taktikasi: nazariya va amaliyot*. Farg'ona: Farg'ona davlat universiteti nashri.

5. Karimov, S. (2022). *Futbol o'yinida jamoaviy taktikalar*. Toshkent: O'zbekiston futbol assotsiatsiyasi.